

HOEFHAMER

NIEUWS

Hoefhamer Nieuwsbrief • Behoud laatste smederij Elburg! • December 2009, nr. 11, jaargang 4

De fraai aangeklede kraam tijdens de Bottermarkt 2009.

De equipe van TV-Gelderland met rechts bestuurslid Tom Boersma

De bijzondere smeedtangen van het Nederlands Wegenbouwmuseum te Harderwijk.

De Hoefhamer wordt gesponsord door:
Reclamebureau Kuiper & Company
Antoine Kaldenbach Grafische Producties
Scheepswerf Balk Urk BV
Trailerbouw Elburg BV

DE HOEFHAMER

MUSEUMSMEDERIJ ELBURG

Hoefhamer Nieuws nr. 11

Beste donateur / vrijwilliger,

Binnenkort vindt in de binnenstad voor de tweede maal de manifestatie 'Kerst in de Vesting' plaats en ook nu doet onze museumsmederij mee. Vandaar deze nieuwsbrief met daarin de laatste nieuwtjes en wetenswaardigheden maar ook belangrijke informatie over de elfde en twaalfde december.

Wist u dat ...

- ... er tijdens de maanden juni tot en met september jl. ca. 1800 bezoekers zijn geweest in 'De Hoefhamer';
- ... ook in het winterseizoen de museumsmederij op woensdag-, vrijdag- en zaterdagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur open is voor publiek;
- ... tien enthousiaste suppoosten het smidsvuur dan voor u opstoken en de geschiedenis van het pand enz... uit de doeken doen?

Wist u dat ...

- ... tijdens de Open Monumentendag 2009 de samenwerking met het plaatselijke biergenootschap Het Witte Paard uitstekend is verlopen? Volgend jaar weer!
- ... de kraam van De Hoefhamer er op de Bottermarkt prachtig uitzag met een kleurige 'banner' en twee pronte dames;
- ... de vreugdewipper tegenwoordig dankzij een aantrekkelijke verpakking beter verkoopt dan ooit; en dat er daardoor problemen zijn met de productie;
- ... onze vreugdewippers ook te koop zijn bij Slijterij / Wijnhandel Henry C. Herkert te Oldebroek, het kantoor van de VVV Elburg en bij Gall & Gall Elburg? Mocht u de komende tijd nog om een kadootje verlegen zitten?!

Wist u dat ...

- ... er op 17 augustus jl. opnamen zijn gemaakt voor het programma Gelderland Zomerland door medewerkers van TV Gelderland en dat presentatrice Fleur van der Kieft het spreekwoordelijke (smids)vuur flink opstookte;
- ... we via de heer D. Bouma uit Elburg een aantal zeer bijzondere smeedtangen kado hebben gekregen van Het Nederlands Wegenbouwmuseum te Harderwijk? Waarvoor dank!
- ... 'onze' Wout Hammer uit Kampen een aantal hulpstukken voor de aambeelden heeft gemaakt zoals schrootbeitels en hoorns? Idem!

Ook het volgende verhaal heeft een hoog 'wist u dat gehalte'.

Klein metalen hoefijzertje

Patiënten die een CABG oftewel by pass operatie ondergaan, worden tegenwoordig als het even kan 'aan het kloppende hart' geopereerd. Dus zonder dat een hart-longmachine de vitale functies overneemt. 'Off pump' heet dat in het medisch jargon. Om de chirurg rustig te kunnen laten werken, moet het hart worden gefixeerd, een deel van de hartspier wordt zoveel mogelijk vastgezet. De Rijksuniversiteit Groningen ontwikkelde al in 1996 een apparaatje dat door cardioloog dr. P. Boonstra in een artikel in de Volkskrant wordt omschreven als een 'klein metalen hoefijzertje'. Hoe kan het ook anders met een eeuw ervaring van plaatsgenoot C.V. Hoefijzerfabriek Werkman & Co achter de hand?

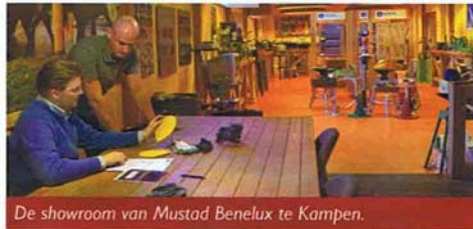
De fabriekscampus van Mustad Friesland te Drachten.

Mustad Benelux

In de tentoonstelling op zolder van de museumsmederij is vitrine 4 ingericht met moderne gereedschappen van de hoefsmid. We kregen deze fraaie werktuigen vorig jaar van Mustad Benelux uit Kampen. Mustad Benelux is voortgekomen uit 'Velthuis Kampen', vanaf 1914 een begrip op het gebied van hoefbeslag en ijzerwaren. In dat jaar besloot hoefsmid Jan Velthuis namelijk tot het maken en verhandelen van hoefijzers en -nagels en richtte daarom 'Ijzerhandel Velthuis' op. Met een bakfiets ging hij zelf klanten rond Kampen af om zijn producten aan de man te brengen.

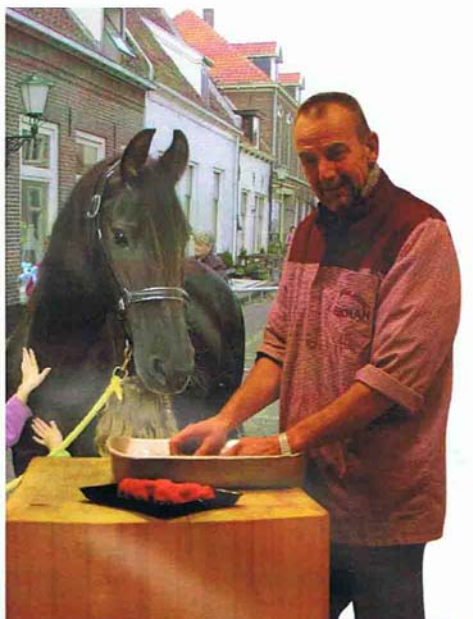
vervolg op de achterzijde

In de jaren daarop groeide het bedrijf uit tot een begrip in de paarden-wereld, eerst in Nederland, in de naoorlogse jaren in de hele Benelux. In 1994 begonnen een paar ondernemers, waaronder Hendrik Peter Velthuis, kleinzoon van hoefsmid Jan, met de productie van hoefijzers in een kleine fabriek Basis BV te Drachten. Dit initiatief mislukte helaas en de fabriek werd na een paar jaar overgenomen door de van oorsprong Noorse Mustad International Group. Zo ontstond Mustad Friesland, momenteel binnen de Mustad Group de belangrijkste producent van stalen hoefijzers voor de Europese markt. De Mustad International Group ontstond al in de eerste decennia van de 19e eeuw in het landelijke Gjøvik, 120 km ten noorden van Oslo. Het bedrijf was toentertijd gespecialiseerd in het produceren van kleine metalen voorwerpen van staaldraad zoals hoefnagels en vishaken. Door overname van veel concurrenten groeide het bedrijf langzamerhand uit tot wereldleider in beide markten. Het concern heeft vestigingen 'all over the world' en houdt zich tegenwoordig bezig met allerlei

De showroom van Mustad Benelux te Kampen.

industriële activiteiten als machinebouw, recycling van gebruikte oliën enz... Momenteel is Mustad Hoofcare (één van de onafhankelijke eenheden) wereldwijd marktleider op het gebied van hoefijzers en -nagels. Mustad was overigens één van de belangrijkste leveranciers van 'Velthuis Kampen' en de verstandhouding was dermate goed dat de familie Velthuis in 2003 besloot tot overname door Mustad. Dankzij het vakmanschap van 'Velthuis' en de goede relatie die het bedrijf met zijn klanten had, is ook Mustad Benelux een zeer belangrijke schakel tussen producent en hoefsmid.

Topslager Gerrit Ponsteen showt trots zijn nieuwste creatie, de originele 'hoefburger'.

Hendrik Smit

In de vorige nieuwsbrieven stond vaak informatie over cursussen smeden e.d. en met enige regelmaat werd een foto van ene Hendrik Smit afgedrukt. Maar wie is deze smid eigenlijk en wat heeft hij in de museumsmederij te zoeken?

Hendrik Smit vertelt... (2009)

Een interview...

Hendrik Smit (ook wel Henne of Hemptje) werd geboren op 5 september 1930 in Oldebroek. Hij bezocht er de 'Hervormde School Oldebroek (Dorp)' maar liep daar als gevolg van de oorlogssituatie enige vertraging op. Toen ik als 14-jarige de school verliet, wilde ik eigenlijk boer worden maar m'n vader, zelf stoker / onderhoudsmonteur bij de Melkfabriek Kamperveen, stak daar een stokje voor', vertelt Hendrik. Smit sr. bezorgde zijn zoon een 'stage-plaats' bij smid Van der Ziel. Na een leerzaam half jaar was er plek op de 'Ambachtsschool voor Kampen en omstreken' en dus fietste de jonge Hendrik dagelijks in alle vroegte naar school, ook op zaterdag! De ambachtsschool was toen gehuisvest in een oude sigarenfabriek bij de Korenmarktspoort vlak bij de IJssel. Daarna volgde ik ook nog lascursussen in Kampen en ging 's avonds naar de Christelijke Avond-Nijverheidsschool in Elburg. Na die schoolperiode, in 1948, kreeg ik werk bij het Ministerie van Oorlog, in de Prinses Margrietkazerne te Wezep. Ik begon als

onderhoudsmonteur bij de Technische Dienst, afdeling zware gevechtswagens. Er was daar ook een smederij en de baas daarvan, een vroegere beroepshoefsmid uit het leger, heeft me erg veel geleerd. Ook volgde ik meerdere cursussen bij de Centrale Commissie Militaire Vakbekwaamheid. En zo kon het gebeuren dat ik op 22-jarige leeftijd de jongste instructeur werd'. Om een en ander te bewijzen overlegt Hendrik een flinke stapel rapportboekjes, diploma's en certificaten. Jarenlang heeft instructeur Smit les gegeven aan onderofficieren. Hij leerde ze elektrisch en autogeen lassen, bankwerken enz... en eiste netheid! 'Dat was de lust in m'n leven, de jongens wat leren, vakkennis doorgeven en netjes werken', zegt een enthousiaste maar kritische Hendrik. 'Daarom ga ik ook naar de smederij in Elburg. Om de cursisten iets te leren over het ambacht, om ze de liefde voor het vak bij te brengen. Daarbij komt dat ik gek ben op dieren met name op paarden. Die tentoonstelling op zolder, over het ambacht van de hoefsmid, is me op het lijf geschreven'.

De 20-jarige Hendrik Smit brengt tankonderdelen in de vereiste vorm met behulp van een persluchthamer (1950).

Kerst in de Vesting

Op vrijdag 11 en zaterdag 12 december a.s. wordt voor de tweede keer de manifestatie 'Kerst in de Vesting' gehouden. Vorig jaar was het een groot succes al bleven de bezoekers teveel 'hangen' in de hoofdstraten van de oude vesting. De organisatie doet er alles aan om deze keer ook de straten in de zgn. ring, zoals de Smedestraat, aantrekkelijk te maken. Ook onze museumsmederij werkt hieraan mee, in collegiale samenwerking met Kwaliteitsslagerij Beekman en Grandcafé De Tapperij en Haarstudio De Knipmuts.

- Er zullen ieder uur voor De Hoefhamer paarden worden beslagen door de Doornspijkse hoefsmeden Bart Buurkes, John Donk en Hans Platte.
- Er rijden allerlei koetsen en karren door de binnenstad, ook door de Smedestraat, die zeker een bezoekje aan de smederij gaan brengen.
- In de Smedestraat worden voor kinderen wedstrijden gehouden met de bekende oud-Hollandse metalen hoepels. De deelnemende kinderen krijgen gratis warme chocolademelk in De Tapperij.
- Ook zijn er voor jong en oud wedstrijden hoefijzer werpen.
- En tenslotte is er in samenwerking met 'Beekman' speciaal voor dit weekend naar een oud recept een geheel nieuw product ontwikkeld, namelijk de overheerlijke 'hoefburger'. Alleen verkrijgbaar bij de museumsmederij!

Vandaar, beste donateurs, kom (ook) naar de Smedestraat!